

Minni enn 7 tilburðir: Bahama-oyggjarnar, Barbados, Chile, Kina, Kolumbia, Costa Rica, Finnland, Grenada, Guatemala, Honduras, Hong Kong, Jamaica, Luxembourg, Panama, St. Lucia, St. Vincent, Suriname, Thailand. Nøkur limalond hava ikki boðað frá

AIDS, men bert í USA eru 7.157 deyðstilburðir kendir.

WHO, heilsustovnurin hjá ST, helt ráðstevnu, sum stóð tveir dagar, í Geneve í oktober um AIDS og har gramdi ein lækni seg um hellingina hjá heimsins fjølmiðlum at bera AIDS saman við umfarsóttir í miðöld. Samanberingin tykist tó ikki heilt burturvið, tí júst á hesi ráðstevnu víðurkendu lækarnir, at fleiri ár fara at ganga áðrenn heilivágur finnst ímóti AIDS? hóast tað kanska verður møgult at minka um útbreiðsluna við upplýsingum, serliga vendar til homoseksuellar. Ímeðan kann roknast við, at hundræðtúsundtals menniskjur verða smittaðar av AIDS og tiggjutúsundtals fara at doyggja.

Tað kann vera uggi fyri vanligar borgarar, at einki bendir á at HTLV-III virusið breiðist gjøgnum tilvildarligt samband, sum tað at nema við AIDS-smittuberar ella ting, hann sjálvur hevur nomið við. Høvuðsorsøkin til smittu er kynsligt samband, serliga homoseksuelt. Gift fólk, ið visir hóskandi trúskap móti hvørjum øðrum, er tí yvirhøvir ikki í vanda. Tilburðir, har giftir menn hava fingið AIDS, eru kendir í USA, men í øllum førum er talan um mannfólk, ið hevur havt kynsligt samband við skøkjur. Misnýtarar, ið spræna rúsevnið í øðrarnar, eru eisini í størum vanda, tí nógvir plaga at nýta somu sproytuna. Seinasti vanda-bólkurin eru tey sakleysu offri: sjúklingar, ið grundað av blóðsjúku ella øðrum, mugu fáa blóðflutning regluliga. Nógvir slíkir hava AIDS, har millum fleiri børn.

Nýggjar síður av AIDS koma áhaldandi fram í ljósmála. Nú seinast greiddi eitt amerikanskt lið av læknum frá tí í tíðarritinum

Science, at í nøkrum fáum førum hevði AIDS-virusið beinleiðis lopið á mænuna og heilan, og har vóru avleiðingarnar álvarslig rørslubrek og øði.

Ongin veit, hvussu AIDS kom fyrst til USA, men upprunalandini eru helst nøkur lond í Mi-Afriku, m.a. Gabon, Zaire og Tanzania. Ein av fyrstøðulæknum hjá WHO, dr. Fakhry Asaad, sigur, at statistikkurin visir, at sjúkan varð borin til Eupou av homoseksuellum úr ymsum londum, og haðani til Miðeysturlond og Asiu. Millum smittuberarnar eru amerikanskir hermenn, ið eru fluttir millum herstöðir um allan heimin. Amerikanskir myndugleikar fyrireika n kanningar av meira enn 2.1 millión mannfólkum og konufólkum í amerikanska herinum.

Klekingartíðin fyri HTLV-III virusið kann vera minst 6 mánaðir, men oftani er hon heilt upp til fimm ár. Tað hevur við sær, at sjúkan kann breiðast út sera vítt áðrenn teir, sum eru upprunaligu smittuberarnir, vita yvirhøvir um teir hava AIDS. Og hvussu er útlitið tá fyri framtíðina? Tað er, sambært seinastu tølum, mildliga sag skakandi. Kanada, sum nú hevur 323 tilburðir, fer um 1990 at hava ímillum 25.000-100.000. Í Italiu, har 80 AIDS-sjúklingar nú eru, verða fleiri túsund at fáa sjúkuna aftan á fimm ár. Robert Koch-stovnurin metir, at í V-Týsklandi ganga í lötuni 100.000 mans við HTLV-III virusinum. Útlitini fyri lond sum USA og Japan eru so skelkandi, at serfrøðingar nokta at gera nakrar fyribils metingar.

Sum fyrr nevnt, hevur AIDS ikki gjørt um seg í Sovjetsamveldinum, í minsta lagi sambært almennum keldum har. Sovjetska blaðið Trud sigur, at AIDS »er knýtt at kynsligari niður-

gongd, ið er tolererað í Vesturheiminum, men er ónáttúrlig fyri okkara samfelag«. Ein høgur sovjetiskur embætismaður segði í farnu viku, at AIDS var ókent í Sovjet-samveldinum. Hinvegin eru einstakir sovjetiskir lækmar, ið siga seg hava hoyrt um ella sæð AIDS-sjúklingar í sínum heimlandi.

Har höttanin frá AIDS er víðurkend, eru stjórnirnar byrjaðar at fyrireika seg til stríðið ímóti sjúkuni. Thailand ætlar sær at steingja landið fyri útlendingum, sum sannað við blóðsýningum, at eru smittuberar. Og hóast eingin tilburðir eru skrásettir í Bangladesh, verða útlendingar kravdir fyri váttan um at hava gjøgnumgingið AIDS-royndir. Nú ið nógva lond í Vesturheiminum hava gjørt tað til skyldu at kanna allar blóðgávur, verður møgult at útiloka heilar vanda-bólkar frá AIDS, t.d. fólk, ið hevur blóðsjúkur og má fáa regluligan blóðflutning. Men kanningar av blóð eru ov dýrar til at nógvar tjóðir kunnu gera tær í størum. Stjórnin í Brasilu hevur

t.d. forboðið alla sølu av blóði í Rio de Janeiro, og 20% av blóðbankunum í býnum eru nú stongdir.

Tá ið hugsað verður um tann ovurstóra dent, ið verður lagdur á kynsliga siðuna av gerandislívinum í framkomnum nútíðarsamfeløgum, virkar tann møguleikin sera ótrúligur, at AIDS fer at verða steðgað av størri varsemi og siðiligari atburði enn higartil. Einasta vónin tykist vera tann, at læknavísindin finnur heilivág, ið kann beina fyri hesi sjúkuni, áðrenn hon nær somu lutföllum og tær drepani pestirnar, sum gingi í miðöldini.

(Heimild: Time)

AIDS-offur (í miðjuni) tosar við tíðindafólk í v-týska sjónvarpinum